

PLACE TO FORGIVE

PLACE TO FORGIVE

AV SABRINA VAINO

KANDIDATUPPSATS 4.5HP

HANDLEDARE JAKOB SOLGREN OCH NINA WESTMAN

KONSTFACK, INSTITUTIONEN FÖR KERAMIK OCH GLAS

VT 2018

## ABSTRACT

A text about the difficulties of letting go of worries and forgiving oneself. This is discussed through the practice of mindfulness and the ritual as an artistic process. Dedicating time and acknowledging the present generates presence, visible in the artistic objects. The method of Collage reflects this through piece by piece building stronger artwork and a stronger self.

Keywords: self-forgiveness, mindfulness, post minimalism, presence, time, letting go, collage

## INNEHÅLLSFÖRTECKNING

NOVEMBER BAKFULL + JAG VILL ALLTID BLI VARM I HELA ANSIKTET ELLER PÅ ÖVERARMARNA	7
OKEJ DET VAR SISTA GÅNGEN, SISTA GÅNGEN SISTA JAG SKA TÄNKA PÅ DEN HÄR SAKEN EN ENDA GÅNG TILL SEN SKA JAG. TÄNKA PÅ DEN EN GÅNG TILL SEN ÄR DET SLUT, HOPPAS JAG	8
SAMMA FILM SOM GÅR OM OCH OM, MEN VOLYMEN HÖJS VARJE DAG	9
JAG SER PÅ FOTON OCH TÄNKER ATT DET ÄR INTE HELA SANNINGEN, DET ÄR INTE ALLT SOM HÄNDE	11
STEG ELLER MAKING AMENDS ELLER OM JAG FICK FÖRKLARA	12
EN BIT I TAGET NÄR MAN VÄXER. JAG STÄDAR NÄR JAG VILL BLI LUGN OCH DET BLIR NÄSTAN ALDRIG SÅ RENT SOM JAG VILL HA DET	13
STÄLLER DEN DÄR OCH DEN DÄR RAKT OCH ORD NAT OCH JAG TYCKER INTE OM STÖKIGT MEN MAN KAN INTE BARA FLYTTA RUNT SAKER HELA TIDEN	15
OM ALLA SKULLE RINGA EN DAG OCH SÄGA ATT DET ÄR OKEJ, JAG MINNS INTE ENS, JAG UNDRAR OM INTE VI SKA BLI BÄSTISAR!	17
SLUTDISKUSSION	18
LITTERATURLISTA	22

Till den här texten kommer att tillkomma en slutdiskussion, som behandlar den gestaltning som presenteras under examinationstillfället. Jag kommer att diskutera gemensamma nämnare mellan tidigare verk och detta. Texten kommer även att behandla det samtal som tar plats under examinationen, samt sammanfatta den presentation som jag då håller.

*TACK ELIZA*

## PLACE TO FORGIVE

### NOVEMBER BAKFULL + JAG VILL ALLTID BLI VARM I HELA ANSIKTET ELLER PÅ ÖVERARMARNA

Efter att ha dragit upp de tre andra i rummet skrattade de. De två åkte iväg till den största tågstationen i stan och gick genom stormvindarna till det gamla stationshuset som var vitt nu, inuti, och vars gråa fasad lystes upp med blå lampor. Himlen var grå och dovt mullrande och kylan bet den smala halsen. Dörren var liten och av trä. Hon tänkte på gårdagens upplevelser; hur det varit så mycket intryck att allt inte lyckats fastna. Huvudet snurrade lite och allt kändes nära och långt borta.

Senhösten 2006 var vi alltså där, på Hamburger Bahnhof, som bakfulla tonåringar. Konsthallen var som jag minns det enorm, vi drev runt bland gigantiska verk, kunde inte ta in allt, allt var stort. Mitt i en trappa blir jag förlamad. Jag kan inte röra mig – installationen som hänger där stoppar mig helt. Det är glödlampor som hänger i trappan, ser ut som någon slags julbelysning, men tar tag om min värld. Värmen och ljuset klämmer åt kring min hals. Jag minns det fysiskt och min vän minns det i ord.

Stationshuset var inte en station längre, men det hängde ramar på väggarna och låg godisskulpturer på golvet. Världens största tavla av en kinesisk diktator som var orange hängde mitt i ett rum och i ett annat fick man ta affischkonsten gratis. Allting kändes lite som att det inte var på riktigt och de två gick runt med ögon som mumins tefat. Inne i hangaren bredvid stod de i mörkret och lyssnade på helikopterljud som om världen var på väg att bombas sönder och en form av resignerad panik satte sig i hennes halsgrop och tänkte att allt var försent. Men efter att ha tagit varuhissen upp en våning kom de till ett rum med det mjukaste ljuset någonsin och allt blev plötsligt behagligt.

Godishögen som nämns är Felix Gonzalez-Torres verk *Untitled (Portrait of Ross in L.A.)* (1991) som är en färgglad 80-kilos hög. Verket bjuder in åskådaren att ta en godis, så att högen blir mindre och mindre – vilket speglar hur Torres partner sakta tynade bort i aids. Ett annat av hans verk bjöd in åskådaren att ta en affisch ur en minutiöst arrangerad stapel av papper, vilket jag gjorde, och senare tappade bort i en flytt. Detta anser jag vara en av mina största materiella förluster. Jag tänker på konceptet materiell förlust och skäms.

Torres bygger sina verk och låter dem sedan leva ett eget liv, med hjälp av de människor som köper och tar hand om dem. Museipersonalen byter ut glödlamporna när de slocknar, affischstapeln byggs

upp, godishögen fylls på, och allt som krävs är en instruktion till personalen. Detta ger verket ett koncept av *nu*, en tillfällighet, där verket lever och byter skepnad och därför inte möter alla åskådare på samma sätt. Det är verk som andas, tunnas ut, fylls på. På grund av de vardagliga materialen och den instruktion som möjliggör för andra än konstnären att bygga upp verket, så kan det aldrig möta sitt slutgiltiga förfall. Det kan inte bli till definitiv historia. Jag behöver aldrig förlora det, eftersom jag antingen kan möta det igen, eller bli betryggad i tanken om att jag aldrig ens mött det i sitt ultimata esse.

Gällande den borttappade affischen, så anklagar jag mig själv för att värdesätta materiella ting, för att ladda objekt med historia, varpå det blir en förlust när objektet går sönder eller försvinner. Jag vill inte minnas dagen på Bahnhof med hjälp av en affisch. Jag vill minnas den dagen för att jag var med min bästa vän, för att jag minns precis hur jag kände i kroppen, hur vi mötte brunklädda vakter i tunnelbanan. Hon minns dagen som blått ljus och svarta korpar över himlen. Hon minns att vi gick på H&M efter konsthallen och att vi åkte buss hem till hotellet. Jag minns museibesöket och verken, för att lamporna värmdes mig utifrån och ända in, jag minns hur värmen liksom gick in i mitt ansikte. Både jag och min vän blev i mötet med verken medvetna om våra kroppar och jag minns hur jag inte förstod godishögen förrän flera år senare och hur insikten då golvade mig igen.

Torres konstnärskap och hans gestaltningstekniker har sedan dess påverkat mig starkt, och mest påtagligt är hur de väckt ett intresse för människans relation till att minnas saker, att spara på saker, att glömma saker och att uppmärksamma den tid som är vår. Torres är avliden sedan en tid tillbaka. Jag har mött hans glödlampor, *Untitled* (Toronto) (1992), senare. Det var på Magasin III och genererade samma reaktion som på Bahnhof. Jag kämpar med att beskriva det i ord och hoppas på och strävar mot att kunna gestalta det.

Ingenting var sig riktigt likt och under sängen låg gratiskonsten och väntade på att få åka hem. De två väntade på de andra tre för att uppleva ännu en gårdag och även en morgondag. Att uppleva ännu en nutid.

OKEJ DET VAR SISTA GÅNGEN, SISTA GÅNGEN SISTA JAG SKA TÄNKA PÅ DEN HÄR SAKEN EN ENDA GÅNG TILL SEN SKA JAG. TÄNKA PÅ DEN EN GÅNG TILL SEN ÄR DET SLUT, HOPPAS JAG



Textens syfte är att diskutera min praktik och process i relation till den ram av begrepp och inspirationskällor som jag ställer upp. Syftet har även legat till grund för mitt gestaltande arbete som presenteras under examinationen i maj. Samma gestaltning kommer även att visas under vårutställningen - 18.

På en övergripande nivå vill jag komma åt och undersöka huruvida mitt sätt att gestalta kan beröra filosofiska tidsaspekter i vår existens, hur min gestaltning interagerar med en betraktares kropp och ifall det gestaltande arbetet för mig framåt i mina funderingar om det förflutna, framtiden och nuet. Hur man släpper taget om sådant som tynger och hur man hittar en harmoni. På det sättet ska jag behandla mina huvudbegrepp, som är *acceptans*, *medveten närvaro* och *nu*.

#### SAMMA FILM SOM GÅR OM OCH OM, MEN VOLYMEN HÖJS VARJE DAG

När jag idag är ensam, kanske städar min ateljé eller promenerar från Abrahamsberg till Grimsta, så har jag svårt att koppla bort det förflutna och det som väntar mig i min framtid. Jag återupplever scenarion, ändrar dem säkert, förvärrar dem. Jag drar slutsatser, skriver om andras tankar, förutsätter att verkligheten är, och kommer att vara, på ett sätt som den kanske inte är. Människor är hårda mot sig själva, anklagande, orättvisa. Jag tror att människor ibland försöker eliminera den malande skulden genom att möta personer vi sårat och be om deras förlåtelse (Griswold 2007, Worthington Jr. 2005). Detta för att kunna gå vidare. En utkomst, som tydligen är vanlig, är att "den sårade" förlåter snabbare än annat. Men trots detta går vi inte vidare, vi kan inte acceptera acceptansen. Det absolut svåraste att leva med, är att förlåta sig själv.

Jag har så länge jag kan minnas sökt harmoni. "Harmoni!" "bli harmonisk" "harmoniharmoni" har jag kluddat i alla anteckningsböcker. Ordet betyder för mig balans, lugn, frånvaro av för mycket eller för lite. Jag har hittills sökt harmonin på två platser: i det förgångna och i framtiden. Om jag gör upp med det förflutna så blir jag harmonisk. Och jag inte betar mig som ett svin i framtiden så blir jag harmonisk. Det har inte fungerat och därför ska jag den här gången söka harmoni i nuet.

Jag har fått lära mig att *acceptans*<sup>1</sup> är ett användbart begrepp för att komma i kontakt med nuet. Det är ett begrepp som används i terapiformen Acceptance and commitment therapy, där ett helhetsmål är att inte definiera sig enbart genom sina känslor, tankar och misslyckanden. Olika meditationstekniker är ett sätt att lära sig att släppa på orostankar. De tankar som snurrar runt runt runt är som en slags minnen, men förvrängda och som fått alldeles för stort spelrum. De ger plats åt fysiskt obehag istället för att ge plats åt kroppen att uppleva det subtila nuet. Acceptans tillåter oss att ge plats åt oron, åt obehaget, men låter tankarna både existera och passera utan att vi dömer oss själva för att de finns. Det är inte alls enkelt att lära sig acceptans, och det är lätt hänt att sakers tillstånd förvärras under övergången från att trycka undan känslor till att låta dem avdramatiserat flyta förbi i vårt medvetande. Hur gör man för att återvända till verkligheten när tankarna skenat långt bort i den dömande fantasin? Att bli hårt omhållen eller att känna en tyngd mot sin kropp kan verka lugnande (Hyche & Maertz 2014; Frost & Hilltorn Bogren 2017; Holmqvist, Ivarsson, m.fl. 2011; Krauss 1987). Det är min generella uppfattning och jag gör här inte plats för att närmare precisera det.

Min personliga, bästa, katapult till nuet är utan tvekan den fysiska känslan av att värme möter min hud, eller att ett bländande ljus omger mig. Det är en njutning för mig, och ger inte min kropp någon annan utväg än att stanna och vara. Att vara medveten och att närvara. Medveten närvaro<sup>2</sup> och den tidigare nämnda acceptansen hänger ihop, där den tidigare är en metod för att komma åt den senare. Medveten närvaro, eller mindfulness, är ursprungligen ett buddhistiskt begrepp, som jag dock inte kommer att behandla i relation till någon religiös skola utan endast i relation till personlig utveckling. I den här texten går den medvetna närvaron nästan helt ihop med begreppet acceptans, och är en metod som jag försöker anamma eller efterlikna i min konstnärliga process, just för att nå en plats där jag kan medvetet närvara. Senare i texten behandlar jag värdet av den konstnärliga processen och hur min egen sådan tar mig till platser där jag försöker skapa harmoni.

---

<sup>1</sup> Begrepp från Acceptance and Commitment therapy, som är en terapimetodik inom kognitiv beteendeterapi, KBT (se t.ex. Hooper & Larsson 2015 samt Wothington Jr. 2005).

<sup>2</sup> – som den används i t.ex. psykologin, t.ex. av Karremans & Papies (2017).

JAG SER PÅ FOTON OCH TÄNKER ATT DET ÄR INTE HELA SANNINGEN,  
DET ÄR INTE ALLT SOM HÄNDE

I tidigare verk har jag funderat över tid; sakers början och slut, objekt som definitiva eller förgängliga. Minne; det kompulsiva sparandet, att ladda objekt med värden och historia som vi är rädda att glömma. Jag har funderat mycket över hur vi tillskriver objekt ett sentimentalt värde, för att spara på minnen, och hur vi därmed blir besatta av att dessa objekt för alltid ska vara intakta. En keramisk tradition är att bränna för att stärka, för att använda, för att spara.

Jag tycker om att saker blir till i många små bitar, limma ihop, foga samman, bygga på höjd, måla i delar. Jag har tidigare skapat verk som måste byggas upp om och om igen för att de förtvinar, har en tidsram eller är väldigt omständliga att färdigställa och för sköra att spara. De är en händelse som slutligen städas bort. Dessa verk representerar således tid. Detta eftersom de består av material som under processens gång blivit laddade med presens och närvaro, genom mina händer och mitt engagemang. De är icke-figurativa, och har en materialitet som tydligt visar på en skörhet eller en förgänglighet. Funderingar om hur verket tagit form, hur det växt från litet till stort, värdelöst till värdefullt väcker i min mening en tanke om den tid som investerats i verket. Jag menar att vi sätter vår egen existens i tiden i relation till verkets. Vi finns bägge *nu*.

Jag har byggt upp ett rum där jag målade väggarna med lerslamma och lät den självtorka, vilket resulterade i att leran ändrade karaktär, uttryck, och föll av väggarna, till golvet. Verket "började" när jag infann mig i rummet för att måla och var "slut" när alla flagor var bortsopade från golvet, väggarna var tvättade och rummet togs över av någon annan. Under hela tiden stod fyra pallar i rummet så att en åskådare kunde sitta och se på då den ville, på vilket sätt den ville och hur länge den ville. Verket bjöd in till att vara närvarande, medveten nuet och samtidigt se spår av tidigare händelser via färgändring och nedfallna flagor. Även att ana framtiden, genom att ta för givet att rummet kommer att förändras ännu mer, och att detta är den händelse vi kommer att missa ifall vi går.

Jag har gjutit formar för att frysa vatten till is-bokstäver, för att forma texten "samma sak igen och igen". Jag placerade is-bokstäverna på ett bord och under tiden som de smälte hann jag gjuta/frysa nya bokstäver för att ersätta de smälta. Verket visade på en evighetsprocess, en oundviklig aktivitet ifall jag ville hålla vid liv budskapet på bordet. Även här ger jag åskådaren en aning om förflutet och framtid, och en möjlighet att iaktta en långsam men dramatisk process.

Jag har byggt *The Eye*, som var ett cirkelformat objekt vars yta bytte skepnad beroende på tid på dygnet och åskådarens synvinkel. Verkets namn syftade till det totala lugn som finns innanför en tropisk storms kaotiska väggar. Det var en gestaltning av hur en kaotisk tillvaro kan lugnas eller läkas genom att hitta en inre harmoni. Ur mina anteckningar under bygget av *The Eye*:

Att ta tag i sina problem: Det blåser och stormar och man vill inte gå in. Men om man vågar ta sig an väggen så möts man av ett lugn mitt i kaoset. Jag försöker skapa en trygghet i mig själv, i mitt eget varande, som kan bära mig över allt kaos omkring. kärlet eller CIRKELN som den kvinnliga symbolen som moder eller likn., eller som kvinnan som är jag själv. Ögat=plats av stillhet/lugn, mitt i en storm. Den matta ytan ska dra in åskådaren. Vitt bländar eller förvränger perspektivet.

Ytan fängslade åskådaren och min tolkning, eller önsketolkning, är att åskådarens tid och tempo saktades ner, och att denne lockades att stanna kvar, trycka undan det som pågick omkring och medvetet insupa verket. Det verket är det som står närmast det som visas under examinationen och vårutställningen -18, i både form och språk.

## 12 STEG ELLER MAKING AMENDS ELLER OM JAG FICK FÖRKLARA

En gång i tiden tänkte jag att jag skulle göra ett verk där jag kunde exponera alla mina orostankar. Jag tänkte skriva ner tankarna på lappar. Eller på väggar, gigantiskt eller mikroskopiskt, ja ni förstår. Gjorde jag dig illa, många barn är elaka, jag lämnade dig för att, jag trodde inte att du skulle märka, det var bara på skoj. Det skulle fungera renande eller så skulle jag bli förlåten och gå lättad och fri från tyngd och skuld. Jag tror inte att det fungerar så. Jag tror att man måste komma till en plats där man kan förlåta sig själv, och jag tror att skulden och tyngden som man lägger på sig själv är mycket större än den som i relationen, i verkligheten, finns.

I Mentaliseringsbaserad terapi<sup>3</sup> får man lära sig att se andra inifrån och sig själv utifrån. Det är tänkt att man ska se händelser i ett bredare sammanhang, lära sig att förstå relationen mellan känslor och tankar och vidare att inte ha förutfattade meningar om vad andra människor tänker och känner. Som jag

---

<sup>3</sup> MBT, med kopplingar till psykodynamisk terapi. Används ofta som behandlingsform vid borderlineproblematik. (se t.ex. Corr & Matthews 2009 samt Koffmann & Walters 2014).

förstår det så fastnar vissa av oss i spiraler av negativa tankar, där olika händelser byggs upp till mardrömsscenario, ältas om och om igen och ändrar skepnad till något mörkare för varje varv. Det är en anledning till att ett förlåtande inte någonsin är nog, vi anar alltid en baktanke.

Med tidigare verk nämnda så vill jag i det verk som presenteras under examinationen och vårutställningen ta mig vidare från minne, sparande, förgänglighet, skörhet. Jag vill med hjälp av den medvetna närvaron ta mig till en plats där minnet hamnar utanför strålkastarljuset, för att istället göra plats för en slags glömska. Glömska eller det tidigare nämnda – acceptans. Detta för att mina egna minnen ofta står i min väg för att icke-dömande vara i nuet. Jag är upptagen med att minnas, vilket i sin tur ger en oro inför framtiden. Nuet går lite förlorat. Harmoni uteblir.

A million years is contained in a second, yet we tend to forget the second as soon as it happens.  
(Smithson 1966)

Jag har bestämt mig för att göra upp med mitt förflutna. Jag är trött på att spara på saker, fysiska objekt, tankar. Jag vill städa mig själv, och jag vill att det ska förbli rent. Jag vill att det ska vara städat på riktigt den här gången, och inte som vanligt, gömt i garderoben eller kaos i garaget eller både smutsig och ren disk i diskmaskinen. När jag tvättar bilen så tackar jag alltid nej till avfettning och vax och jag tror inte att det är bra, man kan inte göra så varje gång, inte med en vit bil.

EN BIT I TAGET NÄR MAN VÄXER. JAG STÄDAR NÄR JAG VILL BLI LUGN OCH  
DET BLIR NÄSTAN ALDRIG SÅ RENT SOM JAG VILL HA DET

Jag ställde timern på 120 minuter, och satte mig med ett lerpaket och en våg i ett varmt rum, och så började jag rulla. Jag rullade små kulor på 10 gram styck, och arrangerade dem i rader med lika långt mellanrum mellan kulorna. Jag sökte en aktivitet som skulle fokusera mitt sinne. Varje tanke som kom skulle noteras, knuffas undan, släppas. Att rulla lerkulor blev att ta tid i anspråk och fokusera min aktivitet, men jag märkte snabbt att rullandet skingrade tankarna genom att vara en distraktion. Jag vill inte behöva rulla kulor för att rensa inifrån.

Mitt första försök år 2018 att finna harmoni.

Under rullandet blev mina handflator vitdammiga av leran, och mitt i handen framträdde en tydlig cirkelform i vätan, som visade min hudfärg. Cirkeln fanns i några få ögonblick, tills den torkade bort och lämnade hela handflatan vitdammig igen. Den tillfälliga cirkeln ville jag hitta igen, och den fanns inte i

kulorna. Det var ett ögonblick som kunde upplevas, jag upplevde det, det fanns där och sedan fanns det inte. Siglinn Burman<sup>4</sup> ritade av skuggor som under dagen färdades över en vägg. Och det blev så fint. När alla skuggor är nu, och som ifyllda med kol är deras tid redan förbi och när börjar det och när slutar det? Jag läser mina gamla anteckningar, försöker komma tillbaka till den kärna jag ursprungligen ville komma åt. "Jag vill skapa ett rum i ett rum", som "kommer till genom min process". Jag ser inte framför mig något färdigt, jag ser möjligen en form att sträva mot och så ser jag ser bitar. Bitarna är till för att sättas ihop, som ett pussel som tar mig framåt, som jag formar och som formar mig på vägen. Det rum som sedan uppenbarar sig är både fysiskt och ett rum av energier och spänningar, av sug. Det är något som tar *rum* i anspråk. Jag undrade då och jag undrar nu om jag även kan skapa något som tar *tid* i anspråk? I samband med utställningen "13 rooms" resonerar Klaus Biesenbach och Hans Ulrich kring "deceleration", dvs. hur en konståskådares tempo kan saktas ner från det vanliga, snabba rörelsemönstret i en utställning, där vi rusar förbi olika konstverk, från det ena till nästa (Catambas & Leuenberger). Jag minns att jag för länge sedan såg Richard Serra i en intervju, där han sa att han med sina verk ville "create space" och "interrupt the viewer". Det blir min kompass. Ebba Bohlin polerade en bit golv<sup>5</sup>, så att det blev högblankt och på så vis skilde sig från kringliggande golv. En evighetsprocess ifall blänket ska bestå, och ett subtilt jättestarkt stopp i den vardagliga koreografin. Och det blev fint.

Jag promenerade i lördags på Älgö, längst ut, och satte mig på en klippa för att lyssna på ingenting och se en man släpa en roddbåt över isen. Jag byggde en snabb skulptur av barr, den var ju jätteliten men ganska stor för en myra. Det fanns en energi i den, och inte bara i den utan runt om och en bra bit utanför. Kanske var det skörheten, kanske var det att jag fick barren att stå på sina smalaste spinkiga ben, eller att de stod så fint ihop? Jag vet inte var energin kom ifrån, men den infann sig så fort skulpturen var klar.

Medan den stod där, barrskulpturen, sökte jag mig med mitt ansikte mot solen. Den lyste speciellt starkt där jag satt, och jag fick den där känslan som jag beskrivit tidigare i texten. Det kroppsliga mötet med något som är alldeles för stort att ta in, eller- kanske bara större än jag är van vid. Det verkar i vår samtid finnas ett koncept av storlek som vi förhåller oss till<sup>6</sup>. I det skulpturala förhåller vi oss med våra kroppar i relation till objekt i ett rum - ett rum som kan vara av olika slag. Jag tror att alla har en storlek

---

<sup>4</sup> Avgångselev Konstfack Keramik och Glas 2011.

<sup>5</sup> I verket "1.5 x 2.1573733..." visat på Konstfack 2005.

<sup>6</sup> Till exempel lät 60-talets Donald Judd åskådarens kropp drabba samman med objekten på ett effektivt och konkret sätt. Likaså Robert Morris.

som de anser vara närmre eller längre bort från vår egen kropps storlek, men att det finns vissa verk som helt uppenbart för samtliga kan beskrivas som "stora". Somliga är dock mer vana vid värme, ljus, helikopterljud och gigantiska hangarer.

Serras verk är mycket större än min kropp och förmodligen också din. De står och väger på en gräns mot det arkitektoniska. De förvränger ljud. De skapar skuggor. Och med det närmar jag mig de möten som gör mig undergiven. Backa Carin Ivarsdotter<sup>7</sup> gjorde som slutarbete ett slags nät av obränd lera, som ogenerat uppvisade sin skörhet, vilket också blev dess styrka och det blev fint.

STÄLLER DEN DÄR OCH DEN DÄR RAKT OCH ORDNAT OCH  
JAG TYCKER INTE OM STÖKIGT MEN MAN KAN INTE BARA  
FLYTTA RUNT SAKER HELA TIDEN

Jag hatar collage och när jag försöker komma bort från collage så går jag till mina gamla anteckningar och mina gamla verk och det enda jag hittar är collage. Så nuförtiden älskar jag collage.

I träverkstaden på Konstfack hittade jag träbitar och såg att dessa kunde sitta ihop riktigt fint, om de fick lite hjälp på vägen. Jag såg att bitarna låg slarvigt sorterade i olika fack och de rörde redan varandra längs med sidorna på ett trevande, blygt, sätt. De var arkiverade och jag såg att de skulle ligga där i evigheter om inte jag tog hand om dem. De ska få hjälp att klara sig själv, tänkte jag.

I collaget fogar jag samman smått till stort, skört till starkare, obetydligt till betydligt. Jag investerar tid i något som konkret växer. Jag hörde från en kurskamrat, att man kan ta hand om blommor när man är ledsen, eller att man får, om man är riktigt ledsen, ta hand om en sten. Kanske är den ritualmässiga, konstnärliga, processen en som jag har skapat för mig själv för att komma åt det lugn eller rent av den harmoni som jag alltid sökt. Varje småbit som läggs till är en som stärker. Det finns inga begränsningar varken i storlek eller i investerad tid - det är ett evighetsprojekt. Det material som jag oftast väljer, som är lera eller keramik, är ett tillåtande sådant. Ifall min idé inte får plats i ugnen, eller kanske inte trivs där, så ger materialkännedomen mig verktyg att bygga nya banor, runt problemen, och till nya lösningar. Mitt materialutforskande inom keramiken har tagit mig förbi ugnens dimensioner, förbi "det tar för lång tid" och utan tvekan förbi "det är för skört". Min keramiska metod, innefattar inte att binda mig till

---

<sup>7</sup> Avgångselev Konstfack Keramik och Glas 2000.

ett statiskt objekt, inte att binda mig till kalkylerade bränningar eller glasyr. Alltså, att känna ett material, som dessutom är levande och bångstyrt, ger insikt i andra material, det vet vi på Konsthantverk. Vissa idéer som kommer ur en keramikhjärna, kan ibland bara införlivas via andra material.

Trä och lera passar bra ihop. De fysiska materialen, tankarna om dem, samtalen om dem. Det finns mycket som går ihop. Jag undrar ibland varför den keramiska processen tog mig till träverkstaden, och jag är tacksam över att jag råkade gå förbi och få syn på mina bitar. Det är kanske inte jättelångt mellan lera och trä, när man väl lärt sig att kommunicera sitt långvariga förhållande till material. Caroline Hultqvist<sup>8</sup> blandade en gång trä och lera och det blev fint.

Så hittar jag till min förvåning i mina anteckningar något jag skrev efter att ha sett Nevelson på Moderna<sup>9</sup>:

När jag besöker utställningen har jag en förutfattad mening om att jag ska mötas av de överdimensionerade kulisser som jag förknippar med Louise. Täckta väggar, min kropp känns liten osv. [...] Collage får mig att tänka på samlande, minnen, ett sätt att ladda material med värde. [...] För mig för monokroma verk tankarna till något heligt och bombastiskt, som ett av världens underverk men, som sagt, också något "skapat" eller konstruerat. Det verk jag mest tycker om är den vita pjäsen som står en bit in i utställningsrummet. Det är ett skulpturalt collage, påminner om en relief. Den vita reliefen och den vita färgen är något jag har en förkärlek till, lite likt väggskulpturen vid Slussen av Birger och Aston Forsberg.

Det jag själv skrev om i en annan tid håller jag tydligen fast vid, fast det gör mig förvånad att man redan vet, fast man inte vet. När man letar efter det som är ens eget, så kokar man bara ner allt man tycker om, på rätt temperatur och under så lång tid som behövs för att det ska bli gott. Så för mig blir det ofta vitt och det blir ofta collage och det blir ofta en relief. Och det blir något som är tillräckligt stort för att hålla om mig. Sånär skrev jag önsketänkande i en projektbeskrivning i vintras:

Gestaltningen är något som drar mig in, låter mig vara så länge jag vill, inte tvingar mig att lämna, inte tvingar mig att minnas ett objekt för att beskriva min upplevelse. Åskådaren blir ägare till sina beslut. Verket består av tid, plats och ger möjlighet för åskådaren att stanna en stund, titta, lyssna, vara. Jag skapar en plats där jag kan släppa taget, lära mig att släppa taget.

---

<sup>8</sup> Avgångselev Konstfack Keramik och Glas 2016.

<sup>9</sup> Moderna Museet Stockholm 9 september 2017–14 januari 2018.



Wolfgang Laib har under en tid funnits med i min tanke. Jag har i min process på senare tid sneplat på honom genom min sökmotor, letat efter honom på biblioteket, blivit ledsen när han inte funnits där och så vidare. Hela hans aura ger mig en känsla av sammanhang och jag kan bäst låter er känna själva genom att hänvisa till ett filmklipp: <https://vimeo.com/68268886>

Mina verk har ofta genererat ett samtal om minimalism, vilket jag tycker oftare har träffat fel än rätt. Ett samtal med Dan Wolgers om att ladda material med värde, eller *presens*, gav mig nytändning i att ta till vara på den säregna konstnärliga processen, och värdesätta det avtryck som omsorg ger på ett verk. Engagemang syns. Investering syns. Den energi som går genom mina händer in i verket kan också komma ut, stråla ut eller välla ut, som den varmaste solen på ett ansikte som verkligen behöver bli omhållt.

Så tänker jag på det igen och igen och jag känner ju hur jag andas bara precis från högst upp i halsen. Så kanske man tillåter sig själv att tänka på det *en* enda gång till och sen vill man bara packa ner det i en väska som man stänger, visualiserar dragkedjan om det kanske är en sån väska, med dragkedja. Och så sätter man ner den, och så lämnar man den, och så går man.

OM ALLA SKULLE RINGA EN DAG OCH SÄGA ATT DET ÄR OKEJ, JAG MINNS INTE ENS,

JAG UNDRAR OM INTE VI SKA BLI BÄSTISAR!

Jag har öppnat upp en lucka för att visa mitt sökande efter harmoni och min jakt på att släppa oro och skuld. De snabba lösningarna uteblir, och vad som krävs av mig är istället ett hårt dagligt arbete. Personlig utveckling tar hela livet.

Den här texten har kommit att handla mycket om tid. Tid är något som återkommande finns med i min gestaltning. Inte bara den som visas under våren 2018, utan i alla verk som jag gjort och gör och som fortfarande bor inom mig eller en låda eller i sopgången.

Den medvetna närvaron är ett sätt att stycka upp tiden och värna om varenda del, istället för att se tiden som stora sjok, som nästan alltid går för fort eller aldrig kommer tillbaka. Jag har försökt lyfta hur min tid blir just påtaglig, tydlig, värdefull och konkret genom att jag möter konstverk, objekt eller natur som är stor/a, varm/a, eller bländande. Jag har också försökt berätta om min egen process, den

ritualliknande som organiserar, sorterar, omhändertar, laddar. Min process resulterar i collage och i blandandet av material. Och främst, så är ritualen en tidsinvestering, som också verkar för att träna mitt eget sinne till att närvara utan att döma. Verket *Place to Forgive* är ett objekt, som står på en plats. Verket påverkar sin omgivning, och tillsammans utgör de en av otaliga, potentiella, tillfälligheter. Det erbjuder oändliga varianter av nuet, och är från processen laddat med flera timmar av ögonblick. Processen, vägen dit och vägen efter verket, är så mycket större än det "slutgiltiga", vilket vi får tänka på när vi försöker leva.

Jag kan bara påverka nuet. Med påverka menar jag såklart "utöva acceptans". I nuet kan man hitta fina saker, som träbitar eller barr, som vill visa upp sig och sitta ihop i en av miljoner konstellationer. Som ett collage, så kan livets alla beståndsdelar sitta ihop på obegränsat antal sätt. Till skillnad från ett pussel så finns inte bara ett sätt som är rätt. Varje nu är ett collage. Det ändras hela tiden, och jag märker av det bara ifall jag närvarar i det, och inte flyr in i framtid och dåtid.

"Helheten är större än summan av delarna" sägs det ibland, men delarna är hela helheter i sig själva. Vissa delar kommer att vara bra, vissa mindre bra. Det gör inget att saker blir fel ibland. Det går att överleva, och i överlevandet måste vi acceptera hur just den delen utspelade sig. Andra dömer oss mindre än vi tror, andra undrar också hur de ska bli förlåtna och de tänker inte på det du gjort för de är helt upptagna med sina egna rädslor för potentiellt uteblivna förlåtelser. För att, att förlåta sig själv är det svåraste som finns.

## SLUTDISKUSSION

Som avslutning skriver jag in *delar* av den presentation som jag höll under examinationen, och delar av det samtal som efter denna tog plats.

19 maj 2018

Inför examinationen såg jag tillbaka på min projektbeskrivning, för att se om jag hittat en lösning på de problem som jag för tre eller fyra månader sen ställde upp. Jag utgick då i stora drag från att jag ville göra något performativt. Jag utgick ifrån att jag inte ville förhålla mig till bränningar eller glasyrer eller torktider. Och framför allt så utgick jag från att jag ville göra ett verk som skulle ta tid i anspråk, stoppa åskådaren eller få den att bli varse sin tidsuppfattning. Jag ville göra ett verk som inte var statiskt, som skulle växa och som förändras.

Min ingång i verket grundade sig på olika performativa verk av till exempel Abramovic/Ulay, jag tänkte mycket på kroppen, tiden som ett verk lever, på hur vi sällan är medvetna varken tid eller rum,

förutom när vi blir störda i vår dagliga rutinmässiga koreografi. Jag fascinerades också mycket av Christian Boltanskis lerbollar, som var små rullade jordbollar som fungerade som en materialisering bara av den tid som bollarna tog att rulla.

Jag talade under presentationen om *ritualen*, som har blivit vad jag kallar mitt sätt att arbeta. Det är en processbetonad metod där jag arbetar med, nästan uteslutande, upprepningar, där jag arbetar i skift, alla skift ser nästan likadana ut, det ska vara ordning och reda och jag använder gärna så få material som möjligt. Ritualen är en tidsinvestering, som jag använder för att träna mitt eget sinne till att närvara i mitt eget liv utan att döma, och utan att tynga ner mig själv.

Platsen där jag utför det här, är helst en sån där människor rör sig, där det inte finns något naturligt stopp, där de kan se mig göra samma sak om och om och om, varje dag. Så ritualen är kanske inte per definition performativ, men det finns en önskan om att folk ska se hur något växer, och hur mötet förändras varje dag, egentligen varje minut. Min process är lite exhibitionistisk. Det blir till slut ett objekt, men det är vägen dit som är viktigast.

Till examenskursen visste jag inte riktigt vad jag skulle göra så jag gick på en promenad för att leta efter inspiration, leta efter stora saker, eller nåt som kunde ta mig med storm, stora rum, saker i rätt färg eller en plats som hade den laddning som jag ville förmedla. Jag såg framför mig att jag behövde inspiration för att få upp en form som jag varken kan se framför eller bakom, något som är större än jag själv, som kunde hålla ner mig eller hålla fast mig.

Jag gick runt på konstfack, främst på platser med fönster och i sopgången som vanligt. I sopgången finns saker som folk har använt klart eller inte vill ha längre. Jag såg inne i allmänna träverkstan alla spillbitar av trä. De ligger sorterade efter längd och material men väldigt stökigt så egentligen ligger de bara huller om buller i fack. De är den andra biten av det som nån noggrant mätt ut. Det är en stor bit som sedan blir till två bitar där den ena slängs, i den hyllan, och den andra blir en *fin bit* och får följa med ut. Jag tänkte att jag skulle ta hand om alla alla alla bitar som var den andra biten. De var ett pussel som inte fanns och inte behövde läggas, men kunde finnas och kunde läggas. Jag satte ihop dom, och målade dom vita. Det såg väldigt ringlat ut, och jag var bekväm med uttrycket för det såg både ut som ringlad lera som vanligen är en väldigt bra vän till mig, men också som ett plank som står på en skola som jag en gång gick på, varifrån jag inte minns så mycket mer än lukten av grus och hur sanden la sig i mitt ansikte efter rasten och hur himla varm solen var på våren som att den lyste bara exakt där och bara exakt på mig och på min freestyle.

Under mina tre år på konstfack och konstfacks keramikverkstad, har jag försökt reda ut hur jag ska kunna bygga så stort eller så skört eller så förgängligt som jag ser det i min tanke. Det har varit

mycket motstånd, ugnarna växer aldrig inte ens en centimeter på tre år och obränd lera verkar alltid gå sönder när jag tar i den.

Mina senaste verk har varit materialkombinationer, de har haft mycket mer gemensamt än inte. Förutom konceptuella likheter har allt varit väldigt omständligt att bygga upp och alldeles för skört för att spara. De har, inte helt ovanligt, utgått från min kropps dimensioner. De har alla tillkommit med repetition, samma sak om och om och om. De har alla varit vita. De har alla relaterat eller refererat till en rund eller cirkulär form. De har alla kommit till på en öppen plats.

Alla mina tidigare verk är fysiskt avlidna men de lever vidare i soptunnor och i människors minnen, förhoppningsvis. The Eye står i källaren och väntar på att få kastas. De har liksom alla levt sina egna liv från och med den sekund som jag fött fram dem och lämnat dem att vara självständiga på sina platser.

Den keramiska processen torkar, bränner för att stärka och för att spara och för att använda. Jag har en problematisk relation till det fysiska sparandet, där jag hellre tränar mitt sinne att spara i fysisk känsla, i tanke, i berättande. Men samtidigt använder jag den keramiska metoden till att bygga med rått, sammanfoga, låta något växa från en klump till en helt annan form.

Jag pratade med en person, i verkstan nyligen, om att keramik och lerpåsar är personer med tålmod. Den keramiska processen är lång, vi väntar, vi gör jättestora saker som spricker och vi lämnar våra grejer åt ödet i ungefär ett dygn i den här brinnande förvandlingsmaskinen som bakar saker som egentligen inte har något recept som nånsin går att lita på. Jag tror att vi på konsthantverk har en speciell materialkänedom, som tydligen gör att vi kan röra oss mellan och mot andra material, och förstå dom. Förstå att vi inte förstår dom?

Med det sagt så vill jag visa att det är en keramisk hjärna och en keramisk process som tagit mig hit, det är inte en träprocess. Därför har jag kunnat möta det här verkets material främst med en viss naivitet och en väldigt lång period utan krav på materialet, med en riktigt slö såg och lim. Fick tillslut sträcka mig till att använda tving, men det var ganska okej.

När jag jobbar så vill jag först inget annat än att ta hand om mina sköra bitar, o rädsla dom. Men under processen blir jag mer och mer förälder eller flickvän som inte är kär längre och får förväntningar på materialet, jag vill att det ska bete sig och jag vill att det ska växa upp. Och alltid när det är typ en eller två veckor kvar så vill jag bara att den ska flytta ut och börja ta hand om sig själv. Inte sova så sent, inte stå på samma plats, börja ta lite initiativ.

Jag motsäger den medvetna närvaron lite men, Jag ser den redan i sopgången igen och glömmer lite bort hur mycket den har hjälpt mig, hållt i mig, limmat ihop mig och mina under arbetets gång.

Gällande gestaltningen så står här idag ett objekt, vilket betyder att min metod eller process kanske ändå inte alltid presenteras som en evighetsprocess. Jag presenterar idag ett verk, som förhoppningsvis påverkar sin omgivning, och tillsammans med den utgör en av otaliga, potentiella, tillfälligheter. Det erbjuder oändliga varianter av nuet, och är ifrån min process laddat med flera timmar av ögonblick. Det är ett collage, och en representation av en enda sammansättning av dessa bitar. En millimeter åt nåt annat håll och vi har helt plötsligt ett nytt verk.

Man är i ett nu och sen går man vidare till ett nytt nu. Man lägger tid och energi och passion i att bygga en skulptur som heter Place to Forgive och sen låter man den gå.

Jag behöver ritualen och processen för att inte försvinna i oro för framtid eller dåtid, men jag behöver inte ritualen som en distraktion. Den lär mig istället att vara medvetet närvarande, och att inte fastna i objekt som representerar minnen eller värden som jag är rädd att förlora. Istället är *jag* det objekt som representerar minnen och värden, och jag kan stå naken utan nånting, varsomhelst i världen, och ändå ha allt det här med mig. Processen, vägen till något och vägen efter något, är så mycket större än det slutgiltiga. Det blir både tröst och inspiration. Och den är liksom något som vi får försöka tänka på när vi försöker leva.

Samtalet som följde ifrågasatte den medvetna närvaron, acceptansen och harmonin som koncept. Under presentationen var verket placerat inomhus, för examinationssyfte, vilket ifrågasattes. Under vårutställningen stod verket utomhus på en gräsmatta, där det gjorde sig bra. Jag har bifogat bilder på det färdiga verket i slutet av den här texten. Att verket stod utomhus gjorde det tillgängligt för andra än vårutställningsbesökare och utplånade schemalagda öppettider. Vissa människor som passerat verket har stannat, gått runt, eller saktat ner sina steg. Det är lyckat tycker jag.

## LITTERATURLISTA

Catambas, Renata & Leuenberger, Samuel (ed.) (2014). *14 rooms*. Ostfildern: Hatje Cantz Verlag.

Corr, Philip J. & Matthews, Gerald. (ed.) (2009). *The Cambridge Handbook of Personality Psychology*. New York: Ed. Cambridge University Press.

Ferguson, Russel; McCall, Anthony & Weyergraf-Serra, Clara (ed.) (1998). *Richard Serra Sculpture 1985-1998*. The Museum of Contemporary Art, Los Angeles. Göttingen: Steidl Verlag.

Fluegel, Jane (1986). *Richard Serra/Sculpture*. New York: The Museum of Modern Art Ed.

Frost, Hanna & Hilltorn Bogren, Margaretha (2017). "Den upplevda effekten av tyngdtäcke hos vuxna med sömnbesvär". Luleå tekniska universitet (elektronisk). Tillgänglig:  
<http://www.divaportal.org/smash/get/diva2:1106600/FULLTEXT01.pdf>, hämtad 29 mars 2018

Harris, Russ (2011). *ACT helt enkelt – en introduktion till Acceptance and Commitment Therapy*. Stockholm: Natur & Kultur.

Hooper, Nic & Larsson, Andreas (2015). *The Research Journey of Acceptance and Commitment Therapy (ACT)*. London: Palgrave Macmillan.

Holmqvist, Kajsa & Ivarsson, Ann-Britt m.fl. (2011) "Kartläggning kognitiva hjälpmedel". Hjälpmedelsinstitutet (elektronisk). Tillgänglig:  
<http://oru.divaportal.org/smash/get/diva2:566716/FULLTEXT01.pdf>, hämtad 29 mars 2018.

Hyche, Karen & Maertz, Vickie (2014). *Classroom Strategies for Children with ADHD, Autism & Sensory Processing Disorders*. Wisconsin: PESI Publishing & Media.

Koffmann, Andrew & Walters, Grace. M. (2014). *Introduction to Psychological Theories and Psychotherapy*. New York: Oxford University Press.

Karremans, Johan C.; Papies, Esther K. (2017). *Mindfulness in Social Psychology*. New York: Taylor & Francis Group.

Krauss, Kristen E. (1987). "The effects of Deep Pressure Touch on Anxiety" *American Journal of Occupational Therapy*, Vol. 41, 366-373. doi:10.5014/ajot.41.6.366 (elektronisk). Tillgänglig: <https://ajot.aota.org/article.aspx?articleid=1882368>, hämtad 3 april 2018.

Ottman, Klaus (2000). *Wolfgang Laib - A Retrospective*. New York and Hatje Cantz Publishers: American Federation of Arts.

Smithson, Robert (1966). "Entropy and the New Monuments" i *Unpublished Writings in Robert Smithson: The Collected Writings 2nd Ed.* University of California Press: California (elektronisk). Tillgänglig: [https://www.robertsmithson.com/essays/entropy\\_and.htm](https://www.robertsmithson.com/essays/entropy_and.htm), hämtad 2 mars 2018.

Worthington Jr, Everett L. (ed.) (2005). *Handbook of Forgiveness*: New York: Taylor & Francis Group.





